

Fagfællebedømt artikel

Hvad er problemet?

En mulighedsfokuseret udforskning af problemet med
”What’s the problem represented to be?”, set fra et underviserperspektiv

Miriam Madsen
ph.d., adjunkt i Uddannelsesforvaltning, DPU, Aarhus Universitet

Publiceret online 15. maj, 2022

DJES udgives af Afdeling for Uddannelsesvidenskab, DPU, Aarhus Universitet, AU

Dette værk er licenseret under en
Creative Commons Kreditering 4.0 International-licens

Hvad er problemet?

En mulighedsfokuseret udforskning af problemet med "What's the problem represented to be?", set fra et underviserperspektiv

Miriam Madsen¹

Policy-analyse som politologisk disciplin har over de seneste årtier udviklet sig fra at fokusere på optimale policy-interventioner til at fokusere på, hvilke rationaler der ligger bag konstruktionen af specifikke policy-interventioner. Carol Bacchis metodologi "What's the problem represented to be?" (WPR-tilgangen) repræsenterer et populært og væsentligt bidrag i denne udvikling, også i studerendes øjne. Mens WPR-tilgangen for mange studerende umiddelbart forekommer let at anvende i kraft af dens konkrete metodologiske instruktioner, analyserer jeg i denne artikel et gennemgående problem med studerendes brug af tilgangen, som ofte er metodologidreven og formidlet som spørgsmål-og-svar, via en affirmativ-diffraktiv læsning af nutidens uddannelseskontekst gennem nøglebegreber fra Agential Realisme. Artiklen læser også WPR-tilgangen selv diffraktivt gennem disse begreber med henblik på at vise, hvordan mange af tilgangens aspekter kan videreudvikles og diskuteres. Artiklen forsøger altså at engagere studerende (og andre) i arbejdet med at gennemtænke, hvordan tilgangen kan anvendes og de muligheder der ligger i den.

Stikord: WPR-tilgangen – policy-analyse – agential realisme – diffraktiv læsning – affirmativ kritik

Indledning

Policy-analyse er en akademisk undersøgelsesform som hjælper os med at forstå, hvordan samfundet aktuelt søges udviklet og styret. Siden midten af 1900-tallet har policy-analyse som politologisk subdisciplin udviklet sig dramatisk. Ifølge forskerne Webb & Gulson fokuserede disciplinen i de første årtier primært på at identificere og vurdere mulige policy-interventioner, som kunne bidrage til løsningen af aktuelle politiske problemer – et paradigme som de to forskere kalder Policy Scientificity 1.0. Hen mod slutningen af det 20. århundrede blev dette suppleret af et nyt paradigme, Policy Scientificity 2.0,

som tilføjede et kritisk fokus på at forstå de diskurser og (positivistiske) rationaler, der ligger bag udviklingen af selvsamme forslag til policy-interventioner, med henblik på at kritisere disse (Webb & Gulson, 2015).

Policy-forskeren Carol Bacchi (2009) er en af dem, som har bidraget til denne kritiske drejning af policy-forskningen. Med hendes tilgang kaldet "What's the problem represented to be?" (eller forkortet: WPR-tilgangen) har hun udviklet en populær metodologi, som netop stiller spørgsmålstegn ved de rationaler eller problemkonstruktioner, som policy

¹ Kontakt Miriam Madsen, mirm@edu.au.dk, Afdeling for Uddannelsesvidenskab, Danmarks institut for Uddannelse og Pædagogik, DPU, Aarhus Universitet, AU

tilbyder svar på. Disse problemkonstruktioner, hævder hun, er hverken naturgivne eller neutrale, men repræsenterer derimod bestemte virkeligheds-opfattelser, der privilegerer nogle grupper og ekskluderer andre. Siden 2009 er Bacchi's tilgang gradvist blevet mere populær indenfor uddannelsesforskningen (se eksempelvis Cort & Larson, 2015; Mufic & Fejes, 2020; Whitburn, Moss, & O'Mara, 2017) samt indenfor beslægtede områder såsom evalueringsforskningen (se eksempelvis Archibald, 2020). Også blandt studerende på Uddannelsesvidenskab er WPR-tilgangen populær. Her anvendes den i analyser af uddannelsespolicy i form af både reformer og strategier.

Denne artikel er inspireret af og baseret på mine erfaringer med studerendes anvendelse af WPR-tilgangen i diverse policy-analyser. Gennem vejledning og bedømmelse af en del Bacchi-inspirerede analyser på både bachelor- og kandidatuddannelsen i Uddannelsesvidenskab har jeg fået indtryk af, at Bacchi's metodologi umiddelbart fremstår let at anvende for studerende, men samtidig at det sjældent lykkes for studerende at forløse tilgangens potentiale. Mine erfaringer har givet mig lyst til at udforske WPR-tilgangen for at prøve at forstå, hvorfor jeg sjældent oplever WPR-analyser som vellykkede. Da jeg gik i gang med udforskningen, nåede jeg frem til den konklusion, at problemet ikke primært er selve tilgangen, men nærmere den måde tilgangen sættes i spil – eller rettere i stilstand – når den tages i brug i eksamensopgaver. Som jeg vil vende tilbage til, tror jeg ikke det skyldes manglende evner hos mine studerende, men derimod at de er en del af et uddannelsessystem, hvor de bliver skolet til at forfølge det prædefinerede og sikre. Og WPR-tilgangen er helt sikkert mulig at anvende på den måde.

Med afsæt i denne første konklusion blev det næste spørgsmål da, hvordan jeg kan diskutere brugen af en metodologi uden selv at komme med nye anvisninger, som vil blive fulgt slavisk som prædefinerede og sikre anvisninger. Løsningen på dette spørgsmål er blevet en artikel skrevet 1) med en personlig stemme som forhåbentlig inviterer til diskussion og dialog; 2) med en affirmativ kritisk tilgang (Raffnsøe, Staunæs, & Bank, 2022; Staunæs, 2016) som insisterer på en kreativ eksperimenteren med det eksisterende og udpeger muligheder frem for svagheder; og 3) med en diffraktiv metodologisk fremgangsmåde (Barad, 2007, 2014; Thiele, 2014), som åbner for nytænkning med afsæt i det gamle. Artiklen er målrettet studerende ved Uddannel-

sesvidenskab og andre uddannelser, hvor kritisk analyse af policy er på programmet. Den har været svær at skrive, fordi den hverken er empirisk baseret på en analyse af eksamensopgaver eller metodologisk udviklende med afsæt i egen forskning. I stedet er artiklen endt som en begrebsstyret genlæsning af WPR-tilgangen samt læsning af mine generaliserede personlige erfaringer i mødet med studerende, som anvender tilgangen.

Artiklen indledes med en introduktion til WPR-tilgangen, sådan som den beskrives hos Bacchi (2009). Hernæst beskriver jeg mine metodologiske greb, som består af en diffraktiv analyse baseret på nøglebegreber i Agential Realisme (Barad, 2003, 2007) samt affirmativ kritik. Dernæst følger en diskuterende (og drømmende) analyse i to dele: Første del har fokus på at forstå studerendes indlejrethed i bestemte lærings- og bedømmelsesparadigmer, hvilket ikke blot har indflydelse på, hvordan de går til WPR-tilgangen, men også hvilke analyser det munder ud i, samt etiske perspektiver på dette. Denne del trækker på begreberne *indlejrethed*, *onto-epistemologi* og *etiko-onto-epistemologi*, og har altså fokus på de præmisser eller rammer for videnskabelse, som mine erfaringer kan læses igennem. Den anden del har fokus på at skubbe til WPR-tilgangen på måder, der forhåbentlig kan løse den metodologisk drevne og instrumentelle måde at bruge WPR-tilgangen på, som jeg ofte har set. Denne del trækker på begreberne *indlejrethed* (igen), *diskursivt-materielle praksisser*, *fænomener* og *policy-gøren*. Resultatet er tre muligheder for fornyelse af WPR-tilgangen samt et kritisk blik på dens begrænsninger. Afslutningsvist diskuterer jeg yderligere muligheder for at skubbe endnu længere til WPR-tilgangen, og inviterer dermed til dialog og fortsat arbejde. Men først tilbage til det, som det hele handler om: WPR-tilgangen.

Introduktion til WPR-tilgangen

WPR-tilgangen kan overordnet forstås som en diskursanalytisk metodologi baseret på en Foucault-orienteret tilgang til styring. Som introduktion til "What's the problem represented to be?"-tilgangen kan vi starte med at kigge på, hvordan Bacchi forstår og analyserer samtidens styring. Hendes grundlæggende pointe er, at vi i samtiden styres via *problematiseringer* (Bacchi, 2009: 25). Problematiseringer har direkte konsekvenser for befolkningsgrupper, idet problematiseringerne er med til at definere, hvordan disse grupper opfattes og behandles, samt hvordan

de inviteres til at tænke om sig selv. Med begrebet 'problemrepræsentation' flytter Bacchi fokus fra de policy-problemer, som traditionel policy-analyse handler om at finde effektive løsninger på, til de problematiseringer, som gør at samfundsforhold overhovedet defineres som policy-problemer i første omgang. Med afsæt i et kombineret socialkonstruktionistisk og poststrukturalistisk perspektiv opfatter hun policy-problemer som konstruktioner, der ikke er selvfølgelige, men derimod kan og bør forhandles, idet de tilgodeser nogle befolkningsgrupper frem for andre. Enhver problemrepræsentation bygger ifølge Bacchi på bestemte ontologiske og epistemologiske antagelser, som kan undersøges og udfordres. Problemrepræsentationer skal således ikke forstås som udtryk for politiske interesser eller forsøg på manipulation, men nærmere som bestemte diskursive sandheder, der er oparbejdet gennem produktion af viden (herunder eksempelvis statistik), og som derfor forekommer naturlige og reproduceres af de aktører, som er involveret i at formulere policy. Dermed omfatter disse aktører ikke alene staten, men også professionelle og forskere, som er med til at udleve og underbygge en given problematisering. I tråd med det socialkonstruktionistiske afsæt produceres der sandheder overalt i samfundet. Ifølge Bacchi er det dog særligt vigtigt at undersøge de sandheder (og tilknyttede problematiseringer) som produceres af magthaverne, fordi disse sandheder er særligt holdbare og virkningsfulde, idet de bygges ind i lovgivning, rapporter og styringsteknologier. Med afsæt i denne forståelse af policy, foreslår Bacchi en kritisk diskursanalytisk tilgang til policy-analyse, som sigter efter at analysere problemrepræsentationer med henblik på at dekonstruere dem. WPR-tilgangen går kort sagt ud på at identificere problemrepræsentationer samt undersøge både de bagvedliggende præmisser og problemrepræsentationernes effekter. Problemrepræsentationer evalueres i denne tilgang ikke ud fra, hvor korrekte de er, men derimod ud fra hvilke (negative) effekter de har for bestemte (undertrykte) befolkningsgrupper.

Selvom tilgangen er diskursanalytisk og socialkonstruktionistisk, evalueres policy ikke alene på dets effekter på det diskursive niveau, men også på konkrete materielle effekter i folks liv (Bacchi, 2009: 43).

Konkret består tilgangen af seks spørgsmål samt en refleksionsøvelse. Spørgsmålenes progression følger et princip om at bevæge sig baglæns fra de konkrete løsningsforslag, som policy typisk består af, til

implicitte problemrepræsentationer og disses baggrund og effekter. De seks spørgsmål er:

- Hvordan repræsenteres problemet i en specifik policy?
- Hvilke formodninger eller antagelser ligger bag denne problemrepræsentation?
- Hvordan er denne problemrepræsentation blevet til?
- Hvad fremstår uproblematisk i denne problemrepræsentation? Hvad gøres tavst? Kan der tænkes anderledes om 'problemet'?
- Hvilke effekter producerer denne problemrepræsentation?
- Hvordan og hvor er problemrepræsentationen blevet produceret, formidlet og forsvaret? Hvordan kan den udfordres, forstyrres og erstattes? (Bacchi, 2009: 2, min oversættelse)

Disse spørgsmål kan samlet karakteriseres som greb til kritiske udforskninger af policy med henblik på at problematisere og afsløre de skjulte magtstrukturer, der er indbygget i policy. I denne henseende tilbyder Bacchi en metodologi, der muliggør en kritisk bevidsthed om policy. Som opfølgning på en analyse baseret på de seks spørgsmål opfordrer Bacchi til, at man reflekterer over sin analyse ved at anvende de samme spørgsmål på ens egne problematiseringer af de problemrepræsentationer, man har analyseret. Tilgangen anerkender således, at en dekonstruktion ikke kan finde sted fra en neutral position. Derimod hviler den på bestemte ontologiske og epistemologiske antagelser, som ikke er selvfølgelige.

Metodologiske greb

For at opnå en ny forståelse af mine erfaringer med studerendes brug af WPR-tilgangen og samtidig få mulighed for at videreudvikle tilgangen, trækker jeg i denne artikel på en fremgangsmåde, som jeg også tidligere (sammen med Katja Brøgger, se Brøgger & Madsen, 2021) har benyttet mig af som redskab til at videreudvikle en metodologisk tilgang: En diffraktiv læsning. Begrebet om diffraktion kommer fra fysikken og betegner de nye mønstre, der etableres, når forskellige elementer støder sammen – eksempelvis når bølger rammer en mole eller en sten. Begrebet er blevet trukket frem af Barad (Barad, 2007, 2014), som med afsæt i blandt andet Haraway bruger det til at skabe en alternativ analytisk bevægelse til det at læse efter refleksioner. Når vi læser efter refleksioner,

kigger vi efter, hvor elementer spejler hinanden og efter overensstemmelse, genklang og enshed. Når vi læser efter diffraktioner, kigger vi i stedet efter der, hvor der opstår sammenstød og nye anderledes mønstre, som overskrider de gamle. Det handler altså ikke om at få de sammenholdte elementer til at svinge i takt, men om at skabe bevægelse og derigennem opnå nye indsigter.

Som Barad skriver, så er der en etisk fordring indbygget i den diffraktive bevægelse:

Haraway's move away from her earlier "an optics is a politics of positioning" to her later "diffraction is an optical metaphor for the effort to make a difference in the world" signals the kind of shift that is required... (Barad, 2007: 381)

Hvor en reflektiv bevægelse etablerer positioner og dermed reproducerer det bestående, så bygger den diffraktive bevægelse på en intention om at flytte noget. I relation til denne artikel betegner en diffraktiv læsning en måde at læse og analysere på, som skaber sammenstød mellem forskellige tekster (forstået bredt: eksempelvis teorier, metoder, empiri eller kunstværker), med henblik på at gøre en forskel. Eller som Barad beskriver det, at læse tekster gennem hinanden (Barad, 2007; Dixon-Román, 2016, 2017). Formålet er at skabe nye forståelser og nye begreber – ikke ved at opfinde noget nyt, men ved at forstærke noget allerede iboende i teksten. Dermed handler en læsning af en tekst gennem en anden tekst ikke om at få øje på, hvor de er forskellige, men om at få øje på, hvilken forskel forskellene kan gøre (Hvenegård-Lassen & Staunæs, 2021; Thiele, 2014).

Den "tekst", som jeg i denne artikel læser WPR-tilgangen gennem for at skubbe til den, er centrale begreber fra agential realisme. Agential realisme er den filosofi, som Karen Barad introducerede i sit hovedværk (2007), med tråde tilbage til tidligere tekster (2003). Agential realisme trækker på tankegods fra Haraway (Haraway, 1988, 1992), Butler (Butler, 1993), Foucault (Foucault & Gordon, 1980) og Bohr. Filosofien er post-realistisk i kraft af sit begreb om en realitet, som ikke er konstant og eksisterer uafhængigt af vores viden om den, men som hele tiden er i tilblivelse i kraft af performative praksisser. Filosofien opererer således med en dynamisk ontologi, hvor elementer i verden konstant er under (større eller mindre) forandring gennem reproducerende og rekonfigurerende processer. Filosofien bygger på en relationel ontologi, som forstår elementer i verden

som i udgangspunktet sammenvævede og først opsplittede i kraft af performative praksisser, som sætter grænser og skaber bestemte relationer mellem elementerne. Filosofien kan desuden betegnes som ny-materialistisk, idet den gør op med poststrukturalismens 'sproglige vending' og konsekvent indtænker materialitet på lige fod med diskursivitet (Brøgger & Madsen, 2021). Det er altså ikke blot subjektpositioner og diskurs, der produceres performativt via praksisser, men også materialitet, lige fra elektriske ladninger af lyn (som Barad som fysiker selv beskæftiger sig med, se Barad, 2011) til menneskekroppe og teknologiske objekter. For Barad er diskursive praksisser også altid materielle (for eksempel i form af taleorganer, talerstole og aviser), ligesom materielle praksisser også altid er diskursive (for eksempel i form af den meningskabelse der følger med bevillinger af forskellige størrelser til eksempelvis universiteterne).

Ved at læse mine erfaringer med studerendes brug af WPR-tilgangen netop gennem agential-realistiske begreber får jeg et redskab til at se brugen af WPR-tilgangen som noget dynamisk og samtidig som relationelt indlejret i andre praksisser. Med afsæt i denne analyse arbejder jeg løbende gennem artiklen med at fokusere på mulige praksisser frem for at kritisere, særligt i den første del af analysen, hvor jeg har formuleret mulige praksisser som mine underviser-drømme rettet mod mine studerende. Dermed gør jeg som tilføjelse til den diffraktive greb brug af et affirmativt kritisk greb (Raffnsøe et al., 2022; Staunæs, 2016), som netop går ud på både at anerkende det allerede eksisterende og pege på, hvad der kunne være anderledes.

Affirmative problematiseringer af studerendes brug af WPR-tilgange

Første skridt i min affirmativt-diffraktive læsning er at forsøge at rammesætte artiklen på ny med afsæt i agential-realistiske begreber. I denne del af artiklen rettes mit diffraktive blik mod mine erfaringer med studerendes brug af WPR-tilgangen med henblik på at prøve at forstå det problem, jeg som underviser søger at adressere, på en ny måde. Et muligt greb i dette blik kunne være at empiri-gøre studerendes brug af WPR-tilgangen ved at inddrage eksempler fra konkrete studieprojekter. Det er jeg dog ikke interesseret i gøre af etiske årsager, da en sådan brug af studieprojekter ville indebære en betydelig risiko for at starte spekulationer om eksemplernes

ejermand blandt nuværende og kommende læsere af artiklen, uanset pseudonymisering. I stedet må mit greb dreje sig om at læse *mine* erfaringer og overvejelser gennem det diffraktive blik og dermed fokusere blikket på generelle tendenser og forhold frem for konkrete eksempler.

Den affirmativt-diffraktive læsning af mine erfaringer med studerendes brug af WPR-tilgangen problematiserer disse ud fra tre agential-realistiske begreber: Indlejrethed, onto-epistemologi og etiko-onto-epistemologi. De har alle tre at gøre med videnskabsteoretiske aspekter af agential realisme, forstået for præmisserne for produktion af viden. Valget af disse tre begreber indebærer dermed, at problematiseringerne fokuserer på de rammebetingelser, som studerende arbejder i, når de udarbejder policy-analyser, frem for på de studerendes evner og intentioner.

Indlejrethed: Konteksten for studerendes arbejde med policy-analyse

Det første agential-realistiske begreb, jeg tager fat i, er *indlejrethed*. Indlejrethed handler om at se tilblivelse som et produkt af relationer. Indlejrethed er mit bedste forsøg på at oversætte Barads begreb *entanglement*. Selvom den direkte oversættelse måske nærmere ville være sammenvævning eller sammenfiltring, så har disse oversættelser efter min mening det problem, at de indikerer en sammenkobling af tidligere adskilte elementer, og en sådan forståelse stemmer ikke overens med Barads filosofi. Hun bruger nemlig begrebet *entanglement* til at indfange en ontologisk forbundethed, som går forud for afgrænsningen af individer og adskilte objekter (Barad, 2007: 333). I tråd med dette sætter begrebet om indlejrethed fokus på de kontekster, som vi er indlejrede i og bliver til i kraft af. Begrebet gør os altså i stand til at forstå en specifik enhed, for eksempel en studerende, som et produkt af en mangfoldighed af omgivelser. Det er nok aldrig muligt at indfange samtlige af disse omgivelser, men ved at læse mine erfaringer med studerendes brug af WPR-tilgangen gennem begrebet, får jeg øje på nogle væsentlige kontekster, som betinger min problematisering af studerendes praksisser.

Det første jeg får øje på, er min egen position som forsker og som en del af den kontekst, der omgiver de studerende. Som forsker lever jeg af at oparbejde et blik for det interessante og af at fremskrive hvordan og hvorfor de fænomener, jeg forsker i, er

interessante. I løbet af mine år på universitetet har jeg lært, at hvis jeg vil opnå anerkendelse og forskningsbevillinger, så er det altafgørende, at jeg kan fremskrive en selvstændig forskningsinteresse på en måde, så den fanger andre. Og interessen er også afgørende for min motivation: Det er den, der driver mit arbejde.

Jeg får desuden øje på min egen position som en underviser, der forsøger at give redskaber og erfaringer videre til mine studerende. Et af disse redskaber er evnen til at oparbejde og fremskrive en forskningsinteresse. Men positionen som studerende er indlejret i nogle væsentligt anderledes logikker end denne akademiske interesselogik. Studerende lever af at bestå eksamener og gerne opnå høje karakterer – det er det, der driver deres arbejde. Som mange forskere har påpeget (eksempelvis Andersen & Bager, 2012; Madsen, 2015), så indebærer den aktuelle læringsmålstyring af uddannelser at studerende tilskyndes til at vise at de har lært det de skulle, frem for at arbejde selvstændigt akademisk. Med andre ord befinder studerende sig i dag i en kontekst som rammesætter læring ud fra en 'rigtigt'/'forkert'-logik. Samtidig skal jeg ikke kunne afvise, at både jeg og andre undervisere også bidrager til etableringen af denne 'rigtigt'/'forkert'-logik, når vi underviser og giver studerende feedback. De studerende har sandsynligvis erfaringer ikke blot fra studieordninger, men også fra mødet med undervisere, som eksempelvis i en bedømmelsessituation har magten til at definere at noget er rigtigt og andet er forkert, og dermed reproducerer 'rigtigt'/'forkert'-logikken. Denne logik gør det mindre attraktivt at forfølge egne interesser. Den gør det til gengæld attraktivt at udarbejde en eksamensopgave (eksempelvis en policy-analyse), som fremstår 'rigtig', strømlinet og fri for spor af faglig usikkerhed eller tvivl.

Som underviser drømmer jeg om, at studerende griber muligheden for at udforske og forfølge egne interesser i løbet af deres uddannelse. Jeg drømmer om, at studerende giver sig i kast med læring på en måde, hvor de forholder sig aktivt til den undervisning og de tekster, de har til rådighed, og hvor de opøver en evne til at diskutere og argumentere. Jeg anerkender, at de formelle rammer lægger op til en anden indstilling til læring. Men jeg håber, at studerende også forholder sig aktivt til de formelle rammer og finder en måde at være i dem på, som giver plads til selvstændighed og egne interesser.

Onto-epistemologi og apparatus: Policy-analyse som spørgsmål og svar

Det agential-realistiske blik på konteksten for de studerendes akademiske arbejde som indlejret i en læringsmålstyret logik rummer en vigtig nuancering af rammen for denne artikel. Den viser, at arbejdet med en selvstændigt oparbejdet analysestrategi kan virke 'farlig', mens forskrifter (eller metodiske overvejelser der kan læses som forskrifter) er trygge. Med en forskrift etableres der en mulighed for at aflæse, hvordan man laver en policy-analyse 'rigtigt'. Men forskriften gør også noget ved policy, som ikke er hensigtsmæssigt. Det leder mig til det næste begreb – eller begrebspaar – som jeg vil læse mine erfaringer igennem, nemlig Barads skelsættende begreb om *onto-epistemologi* og det dertil hørende begreb *apparatus*.

Begrebet om onto-epistemologi betegner, at det ontologiske og det epistemologiske ifølge Barad ikke kan skilles ad. For at forstå denne pointe, må vi vende tilbage til den grundlæggende agential-realistiske pointe om at verden er i konstant tilblivelse, betinget af handlinger, samt se på begrebet om apparatus, som er et centralt element i onto-epistemologiske processer. Apparatus-begrebet kommer fra Foucaults begreb om dispositiv og er videreudviklet af Barad ved hjælp af Bohrs tanker om måleinstrumenters betydning i fysikforsøg. Resultatet er en begrebsliggørelse af apparatus som ikke blot omfatter forsøgsopstillinger, men også alle mulige andre diskursivt-materielle praksisser, som artikulerer ting og begreber, og dermed er med til at skabe orden i, adskillelse mellem og egenskaber hos subjekter, objekter og begreber (Barad, 2007: 334). Apparatuser kan være målepraksisser, såsom en national test eller et regnskabssystem, men det kan også eksempelvis være juridiske, økonomiske, pædagogiske eller akademiske praksisser, som sorterer, kategoriserer og betydningstilskriver ting og/eller mennesker. I denne sammenhæng kan WPR-tilgangen forstås som et akademisk-analytisk apparatus, der gør det muligt at karakterisere policy og sammenkoble policy med eksempelvis historiske og idéhistoriske processer på en særlig måde.

Apparatus er et vigtigt begreb i relation til onto-epistemologi, fordi det konkretiserer hvordan erkendelse af verden er uadskillelig fra verdens tilblivelse. Som Brøgger skriver: "in onto-epistemological processes, the realizations of the world cannot be distinguished from the ontologies of the world" (Brøgger,

2018: 357). Det er gennem agentiale prak-sisser, såsom dem der foretages af et apparatus, når det erkender, kategoriserer og ordner verden, at verden i ontologisk forstand konstant genskabes og omskabes. Dette forhold indfanges også hos Barad af begrebet *fænomen*, som Barad betegner som den mindste ontologiske enhed og som aldrig blot omfatter det erkendte, men også erkendelsesapparatus. Med andre ord er et apparatus med til at producere det fænomen, som det er sat i verden for at undersøge – i dette tilfælde policy. Derfor er det afgørende, hvordan et analytisk apparatus (og for den sags skyld alle mulige andre apparatuser) konkret indrettes.

Det er vigtigt at understrege, at et apparatus for Barad består af mere end det konkrete måleapparat (eller i dette tilfælde analysestrategi). WPR-tilgangen forstået som en tekst forfattet af Bacchi (eksempelvis Bacchi, 2009) kan altså ikke alene forstås som apparatus, da apparatus også inkluderer den konkrete gengivelse af tilgangen, brugen af tilgangen, samt resultatet af at bruge tilgangen i en specifik sammenhæng. Apparatus er et materielt arrangement eller komposition, som i tilfældet med en eksamensopgave kunne være den liste med spørgsmål som der svares på eller nøglebegreber som der læses med, men det indeholder også de øvrige ressourcer som trækkes ind (referencer og empiri) samt organiseringen af den skriftlige fremstilling; hvad vurderes relevant og hvad vurderes irrelevant; og hvilke analytiske pointer får lov til at være med (for eksempel dem som hænger sammen og viser en entydig analyse), og hvilke får ikke lov til at være med (for eksempel dem der viser modsætninger og mudrer billedet). Dermed også sagt at et WPR-apparatus ikke er en konstant størrelse, men en analytisk praksis der omskrives en lille smule hver gang det tages i brug.

Når jeg ser på mine erfaringer med, hvordan studerende producerer viden om policy via WPR-tilgangen, så opstiller de fleste studerende et apparatus, der består af en problemformulering om, hvordan X policy repræsenterer problemer om Y, samt en række af spørgsmål, udvalgt blandt de seks spørgsmål som foreslås af Bacchi i hendes introducerende bog (Bacchi, 2009). WPR-tilgangen *muliggør* sådan et apparatus, men *nødvendiggør* det ikke. Derfor er det typiske WPR-apparatus nok også betinget af de studerendes indlejrethed i en læringsmålstyring med en medfølgende 'rigtigt'/'forkert'-logik. Serien af spørgsmål gør det nemt at begribe, hvordan man udarbejder en analyse på den rigtige måde: Man svarer på spørgsmålene.

En diffraktiv læsning af et sådant spørgsmål-og-svar apparatus gennem begrebet om onto-epistemologi giver blik for, hvad et givet apparatus gør ved det, der skabes viden om. Når WPR-tilgangen bruges til at svare på spørgsmål ud fra en interesse defineret af spørgsmålene selv, så medproduceres policy ofte som en entydig størrelse, som noget der uden problemer kan reduceres, betegnes og sættes på formel i form af en række svar på prædefinerede spørgsmål. Jeg bliver oftest ikke klogere af at læse den type analyse. I stedet sidder jeg tit tilbage med et indtryk af, at den analyserede policy ikke var spor interessant. Måske var der faktisk noget interessant på spil, men det bliver gemt væk i rækken af spørgsmål og svar. De studerende lykkes med at demonstrere, at de kan følge en metodologi (eller udvalgte dele af en metodologi) til punkt og prikke, men de lykkes oftest ikke med at vise, hvorfor deres analyse er et vigtigt bidrag.

Som underviser drømmer jeg om, at studerende bruger Bacchis fremragende begreb om problemrepræsentationer til at gøre mig klogere på noget større end problemrepræsentationer. Eksempelvis på hvorfor en bestemt politisk aftale blev eller ikke blev indgået, på hvorfor en reform lykkedes eller ikke lykkedes med at blive implementeret i praksis, eller på hvordan en historisk proces fik fodfæste og har ændret et policy-område fundamentalt. Jeg drømmer om at forstå det komplekse, det modsætningsfyldte og det overraskende i en policy.

Etiko-onto-epistemologi: Det gennemskuende blik

Det tredje begreb jeg vil tage fat på, er en videre udbygning af onto-epistemologi-begrebet; nemlig en version hvor den etiske dimension kobles på. Med dette begreb antyder Barad, at der er etik impliceret i den måde, vi vælger at få indsigt i verden og dermed medproducere verden (Barad, 2007: 333). Derfor er det væsentligt at overveje etiske implikationer af det analytiske apparatus nøje. Disse etiske implikationer handler blandt andet om de forskelle, relationer og egenskaber, vi tildeler policy-tekster, politiske forestillinger og politikere.

Bacchis eget perspektiv på den etiske dimension af hendes tilgang handler om at afsløre herskende (og i udgangspunktet skjulte) rationaliteter og magtstrukturer, for dermed at frigøre de samfundsgrupper, som er underlagt magten og ekskluderes eller reduceres af en given policy (Bacchi, 2009: 39-40).

Etikken handler altså her om at stille sig på de udsattes eller undertryktes side i de magtrelationer, som ifølge Bacchi hersker i vores politisk styrede samfund. Så langt, så godt. Jeg får imidlertid øje på en anden etisk problemstilling, når jeg læser mine erfaringer gennem begrebet om etiko-onto-epistemologi. Det handler om, hvad policy genkendes som i gennemgangen af opstillede spørgsmål og svar. Mit indtryk er, at der i den proces ofte skabes en relation mellem policy og studerende, hvor de studerende er positioneret som i besiddelse af en evne til at gennemskue policy og politikere. Det gennemskuende blik er muligvis nærliggende, når man analyserer en genstand, men det har også performative effekter. Når vi påtager os et gennemskuende blik, så skærer vi så at sige policy som genstand ud på en særlig måde, som noget entydigt, banalt og gennemskueligt. Vi bidrager måske endda til at fremstille politik som meningsløst og til at skabe politikerlede.

I en eksamenssituation er der god grund til at påtage sig et gennemskuende blik. Idet den studerende skal bedømmes, kan det opleves som trygt at demonstrere overblik og entydighed. Det kræver mod at udforske det umiddelbart modsætningsfyldte og det uforståelige i en situation, hvor man hurtigt og sikkert skal demonstrere sine kompetencer. Som underviser drømmer jeg imidlertid om, at studerende tør udvikle undersøgelsesdesigns, der *udforsker meningen* med policy – og ikke bare gennemskuer. Jeg drømmer om, at studerende bygger et apparatus, der kan indfange nuanceforskelle, komplekse tilblivelsesprocesser og politikeres egen indlejrethed. En policy-analyse produceret med sådan et apparatus vil ikke blot være mere interessant, den vil også i højere grad sigte mod at forstå frem for blot at betegne.

Muligheder og begrænsninger i WPR-tilgangen

Med afsæt i ovenstående udfoldelse af mine erfaringer med studerendes brug af WPR-tilgangen, som jeg både har brugt til at problematisere en metodologisk drevet spørgsmål-og-svar praksis og brugt som udgangspunkt for at pege på interesserede og meningsudforskende praksisser som alternativ, vil jeg nu se nærmere på de konkrete metodologiske muligheder i WPR-tilgangen, som bliver synlige gennem en diffraktiv læsning igennem agential-realistiske begreber. Jeg har organiseret denne læsning som *muligheder og begrænsninger*, hvilket ikke blot refererer til en almen måde at beskrive metodologiske

tilgange, men også udgør en nøglekarakteristik af apparaturer, herunder akademisk-analytiske apparaturer, hos Barad (2003). Begreberne muligheder og begrænsninger hænger sammen med Barads begrebsliggørelse af performativitet. Selvom Barad hævder, at verden skabes gennem performative praksisser, så forstår hun ikke verdens tilblivelse som forudsigelig. Performativitet er ikke-deterministisk; performative praksisser muliggør og begrænser tilblivelse og etablerer dermed et "felt af muligheder" (Barad, 2003: 819). Med andre ord skaber et apparatus en multiplicitet af mulighed for tilblivelse, som dog samtidig er afgrænset af begrænsninger for tilblivelse.

I det følgende vil jeg udpege tre iboende men underbetonede muligheder i WPR-tilgangen samt diskutere en enkelt begrænsning. Alle disse muligheder og begrænsninger synliggøres (som i det foregående afsnit) via et diffraktivt blik gennem centrale agential-realistiske begreber. Denne gang tager jeg fat på begreberne *indlejrethed*, *diskursivt-materielle praksisser*, *fænomener* og *policy-gøen*. Djævelens advokat ville måske her spørge, om vi fortsat kan tale om et apparatus som "WPR-tilgangen", hvis de angivne muligheder forfølges. Hvis vi forstår verden ud fra et tilblivelsesperspektiv, hvor ethvert akademisk-analytisk apparatus re-konfigurerer det eksisterende gennem iteration og fortolkning, så er det dog ikke afgørende om ens analytiske apparatus er fuldstændig tro mod 'originalen' eller ej. Det afgørende er, hvilken type analyse ens apparatus gør en i stand til at producere.

Indlejrethed igen: Kontekster der tilfører mening

Først skal vi have fat i begrebet om *indlejrethed* igen. Det er nemlig ikke bare mig som forsker og underviser eller mine studerende, der kan forstås som indlejrede i kontekster, der får betydning for vores tilblivelse. Det samme kan politikere og policy-dokumenter. Som jeg tidligere har beskrevet, så udgør indlejrethed min oversættelse af begrebet *entanglement*, som udpeger hvordan enkeltelementer i verden (herunder en specifik policy) bliver til med udgangspunkt i ontologisk forbundethed, og hvordan det forbundne er med til at forme grænser og relationer mellem enkeltelementer og disse karakteristika. Med afsæt i dette begreb giver det ikke mening at forsøge at forstå et specifikt element uden samtidig at forstå dets tilblivne relationer til andre elementer.

Når jeg læser WPR-tilgangen gennem begrebet om indlejrethed, så falder jeg over en passage hos Bacchi om tekstudvælgelse (2009: 20-21). Tekstudvælgelse er en central metodisk proces i en diskursanalyse af centrale policy-dokumenter, og ifølge Bacchi vil denne proces altid allerede indebære fortolkning. Teksterne bør derfor udvælges omhyggeligt og med afsæt i en bred læsning af indbyrdes relaterede tekster samt indsigt i konteksten for det pågældende policy-område. Bacchi skriver, at det oftest vil være nødvendigt at inkludere flere end en enkelt policy-tekst for at opnå det fulde billede. Det giver mening af to grunde. For det første med afsæt i en forståelse af policy som en indsats eller et initiativ, som udfoldes i en række forskellige tekster (for eksempel aftaletekst, baggrundsdokumenter, baggrundsrapporter, debatindlæg, forhandlinger, lovttekster og betænkninger), og ikke bare en enkelt tekst, for eksempel et aftalepapir. For det andet vil et begrænset antal dokumenter gøre det sværere at få øje på forskellige stemmer i en aftaletekst samt formuleringer der er udtryk for diskursiv forhandling, idet man går glip af muligheden for at analysere forskellige teksters indbyrdes relationer.

Bacchi skriver også at det er nødvendigt at kende konteksten og baggrunden, for policy herunder både historiske og nutidige netværk til andre dokumenter relateret til en given sag. Bacchi kalder dette et "web of policies" (Bacchi, 2009: 20). Læst gennem begrebet om indlejrethed fremstår en kortlægning og beskrivelse af tilstødende policy-områder som yderligere en vigtig del af et policy-analytisk apparatus. Det er først gennem en analyse af en politiks relationer til andre politikker – samt til de involverede aktører og processer før og nu – at vi får alvor sættes i stand til at forstå hvordan en policy, med alle dens indlejrede kompromisser og modsætningsforhold, giver mening. Det er først i relationerne vi bliver sat i stand til at forstå, hvorvidt en problemrepræsentation er ny og skelsættende eller allerede sedimenteret og selvfølgelig, samt hvor den kommer fra og i hvilken relation den giver mening. Flere af de spørgsmål, som indgår i Bacchis analysestrategi, kalder da også på relationelle metodiske greb, herunder en genealogisk undersøgelse af en række tekster, som strækker sig over en længere tidsperiode, eller komparative studier, som også omfatter empiriske eksempler udenfor den pågældende policy, eksempelvis fra andre lande. Måske burde analysen af relationer derfor fylde mindst lige så meget som den tekstinterne analyse.

Diskursivt-materielle praksisser: Policy som indhold og form

Det næste agential-realistiske begreb jeg vil læse WPR-tilgangen igennem er begrebet om det diskursivt-materielle. Dette begreb stadfæster agential realisme som en del af 'den materielle vending' (Brøgger & Madsen, 2021), idet begrebet sætter materialitet i højsædet. Hos Barad drejer den materielle vending sig om ikke at privilegere diskurs over materialitet. I stedet forstås alle praksisser som altid både diskursive og materielle – altid både betydningskabende og kropslige, hvad end der konkret er tale om rekonfigurationer af menneskekroppe eller af landskabers, institutioners og dokumenters 'kroppe'. Begrebet om materialitet kan være svært for en poststrukturalistisk skolet hjerne at begribe, men i relation til policy forstås jeg det som eksempelvis et dokumentets udformning (inklusive bevægelsen fra udkast til udkast i processen, men også dets sammenkobling af tal, ord og referencer), et dokumentets status (som eksempelvis lov, politisk aftale eller debatindlæg), samt de distributionskanaler som dokumentet bevæger sig gennem. Men en policies materialitet kan også omfatte tilstedeværende og fraværende menneskekroppe i mødelokaler, logoer og jakkesæt ved pressemødet, pengestrømme, skabeloner, dokumentation og meget mere. Den helt centrale pointe er, at ingen af disse materialiteter alene er materielle; de er også diskursive, forskels- og betydningskabende praksisser. Jakkesættet er stofligt, men artikulerer også status og formalitet. Dokumentets referencer udgør en specifik form der binder dokumenter sammen, men de udtrykker også legitimitet, saglighed og sandhed. Pengestrømmene flytter ressourcer, men artikulerer samtidig forskelle mellem mere og mindre værdifulde bevillingsmodtagere. Meningsskabelse er materiel, og kroppe artikulerer diskurs (Barad, 2003: 820).

Når jeg læser WPR-tilgangen gennem begrebet om det diskursivt-materielle, rejser der sig igen et spørgsmål om, hvordan policy defineres og afgrænses eller udstrækkes, eller med andre ord, hvad policy egentlig består af, og hvor policy er lokaliseret. Med begrebet *problemrepræsentation* indikerer Bacchi, at hendes metodologi forholder sig til policy som noget, der vedrører betydningskonstruktioner. Det er den sproglige beskrivelse af et problem, samt sprogligt nedfældede bud på, hvordan der skal interverneres i dette problem, som udgør policy. Der er dog også anslag til andre genstandsgørelser af policy

i Bacchis metodologi. Hun anbefaler eksempelvis at man kan se på *bevillinger* for at få blik for, hvilke problemrepræsentationer der er de dominerende i en policy, underforstået at en problemrepræsentations dominans vil være afspejlet i størrelsen på det bevilgede beløb. Hun fremhæver ligeledes *statistik* som relevant empirisk materiale, i dette tilfælde til med henblik på at undersøge hvilken viden der har gjort den pågældende problemrepræsentation mulig.

Med disse to anslag bevæger Bacchi sig en anelse ud over forståelsen af 'politisk aftale' som policy's materielle form. Her ser jeg et potentiale som er værd at forfølge. Mens statistik kan forstås som en form for viden, som policy bygger på, så kan en bevilling forstås som en del af det instrument (Brøgger & Madsen, 2021; Lascoumes & Le Gales, 2007) som policy virker gennem. Ligesom viden ikke er neutral, er policy-instrumenter ikke bare et redskab der tages ned fra hylden, men derimod i sig selv en diskursiv-materiel praksis, som udtrykker bestemte problemrepræsentationer. Ved at analysere ikke bare policy, men også vidensgrundlag og instrumentering gennem WPR-tilgangens seks spørgsmål, kan vi både få øje på flere lag i policy og på samspillet mellem viden, policy og instrument i en given kontekst.

Fænomener: Policy som performativt apparatus

En tredje mulighed der åbner sig gennem den diffraktive læsning er en udfoldelse af Bacchis grundlæggende analysebegreb *problemrepræsentation* gennem et fokus på fænomener. Fænomenbegrebet er et centralt begreb hos Barad og henviser som tidligere beskrevet til det onto-epistemologiske – til det fænomen der produceres gennem agentiale processer inklusiv det apparatus som producerer fænomenet. Jeg har indtil nu primært brugt apparatusbegrebet til at begrebsliggøre WPR-tilgangen som et akademisk videns- eller analyseapparat, men policy kan på lige fod forstås som et apparatus, der på samme tid erkender og producerer bestemte fænomener i verden. Med fænomenbegrebet i hånden kan vi forstå policy som et apparatus, der artikulerer bestemte fænomener og dermed er med til at skabe forskelle og relationer mellem individer samt tildele disse individer specifikke egenskaber.

Idéen om at analysere problemrepræsentationer er et af de mest centrale bidrag i WPR-tilgangen. Bacchis begreb om 'problemrepræsentationer' peger på et centralt aspekt ved den måde, policy bidrager til

at konstituere både samfundet bredt set og uddannelse, læring og pædagogik mere specifikt. Begrebet tilbyder en åbning af policy og gør det dermed muligt at overskride de selvfølgeligheder og årsagssammenhænge, som policy som apparatus virker gennem og som vi også ofte selv forstår verden ud fra. Bacchi trækker på Foucault (1988) i sin begrebsliggørelse af problemrepræsentation, men videreudvikler begrebet til at udgøre det, der definerer det specifikke ved en given policy og antagelserne bag den. Idéen er at vi ved at analysere problemrepræsentationer kan komme bag om policy og få øje for den tænkning, som definerer specifikke styringsformer, uanset om denne tænkning er strategisk eller selvfølgeliggjort, og samtidig vise hvordan den netop ikke er selvfølgelig, men til forhandling og åben for anfægtelse (Bacchi, 2009: 31-32). Dermed åbner begrebet om problemrepræsentationer for en dekonstruktion af policy som apparatus. Læst gennem fænomenbegrebet får vi anledning til at stille skarpt på netop, hvad det er, der problematiseres gennem problemrepræsentationer.

Bacchi har selv, sammen med Goodwin, foreslået at man i stedet for problemrepræsentationer kan undersøge hvordan policy er med til at konstruere bestemte objekter, subjekter eller steder (Bacchi & Goodwin, 2016). Eksempelvis fokuserer hun på konstruktionen af subjekter ved at undersøge hvordan policy kan forstås som 'kønsgørende' [gendering] praksisser (Bacchi, 2017). I forlængelse heraf har uddannelsesforskeren Bob Lingard ligeledes i sin artikel *Multiple temporalities in critical policy sociology in education* (2021) argumenteret for, at policy ikke kun konstruerer problemer, men også bestemte kontekster og bestemte temporaliteter. Som eksempel på kontekster, som både indvirker på, men også er medkonstrueret diskursivt i, policy, fremhæver han koldkrigstidens nationale og sub-nationale kontekster overfor de seneste tiders globale kontekster for uddannelsespolitik. Ifølge Lingard foregår der ligeledes et 'temporalt konstruktionsarbejde' i policy (Lingard, 2021: 10-11).

Mens disse videreudviklinger således foreslår, at vi undersøger policy for, hvordan fænomener som subjektivitet, køn, temporalitet og spatialitet konstitueres af policy, vil jeg dog også påpege muligheden for at fastholde problemrepræsentationer som omdrejningspunkt, men kvalificeret af fokus på specifikke fænomener. Med en diffraktiv læsning af problemrepræsentationer som apparatus gennem begrebet om fænomener får vi mulighed for ikke blot

at spørge til, hvilke problemrepræsentationer der artikuleres i en given policy eller hvilke fænomener en policy konstituerer, men til *hvilke aspekter af et givet fænomen policy problematiserer*. Vi kan eksempelvis spørge til, hvilke kønspraksisser (eller i relation til Uddannelsesvidenskab: pædagogiske praksisser, uddannelsespraksisser, læringspraksisser, uddannelsesvalgspraksisser, kvalitetspraksisser, professionspraksisser, ledelsespraksisser, styringspraksisser eller implementeringspraksisser) der problematiseres; hvilke subjekter eller objekter der problematiseres; hvilke tider eller steder der problematiseres osv. En sådan kvalificering af det analytiske fokus fra problemrepræsentationer bredt set til problemrepræsentationer i relation til specifikke fænomener kan bidrage til at rammesætte og styre analysen i relation til en specifik undersøgelsesinteresse.

Policy-gøren: Hvad er policy i praksis?

Det sidste begreb fra agential realisme jeg vil tage fat i er det begreb, jeg kalder *policy-gøren*, som en oversættelse og specificering af det engelske *enactment*. Barad er langt fra den eneste, som har grebet fat i enactment-begrebet (se eksempelvis Ball, Maguire, & Braun, 2012; Weick, 1995). Hos Barad er enactment ikke en betegnelse for en bestemt måde at forholde sig til policy eller et bestemt led i processen med at omsætte policy til virkelighed, men derimod et grundlæggende begreb i forståelsen af, at verdens tilblivelse er konstitueret af agens eller praksisser, hvor igennem forskellige og ligheder samt relationer og egenskaber *gøres* eller *performes* frem (Barad, 2007: 140). Når jeg læser WPR-tilgangen gennem begrebet om policy-gøren, så får jeg øje på en af tilgangens væsentligste begrænsninger: Som apparatus gør WPR-tilgangen et meget begrænset udsnit af de mange mulige former for policy-gøren til genstand for analyse, nemlig den måde policy *gøres* af de politikere som indgår i et forlig, i den specifikke og relativt formaliserede kontekst af politisk beslutningstagen. WPR-tilgangen tilbyder ikke et apparatus egnet til at indfange det, andre forstår ved 'enactments', altså måder policy udleveres eller omsættes i handling i andre kontekster end den politiske (Ball et al., 2012; Carusi, Rawlins, & Ashton, 2018). Med andre ord genstandgøres policy som noget, der *gøres* på centralt niveau (i form af tekst, bevilling, instrument, tal) uden skelen til lokale måder at 'gøre' policy eller leve den ud i praksis.

Bacchi selv argumenterer for en analyse af policytekster ved at fremhæve, at formulerede problemrepræsentationer har effekter i virkeligheden, eksempelvis på diskurs, subjektivitet og levede liv. Selvom analysen af disse effekter indgår i WPR-tilgangens seks analysespørgsmål, så stiller Bacchi ikke redskaber til rådighed til en analyse af policyens liv i andre kontekster end den politiske, og denne del af analysen forbliver således ofte uforløst og fortænkt. Der er stor forskel på at spørge til policys subjektiverings-effekter, som kalder på en diskursanalyse med fokus på subjektivering (men også kunne kalde på en empirisk undersøgelse af subjektivering blandt de målgrupper, som adresseres i policy, se for eksempel (Cort, Mariager-Anderson, & Thomsen, 2018), og så at spørge til levede effekter af policy, som i højere grad kalder på empiriske undersøgelser som eksempelvis observationsstudier, interviews, surveys eller statistisk materiale. Hvis man ønsker at udtale sig om, hvilken forskel en policy gør i andre kontekster end den politiske, må man nok enten gå til et andet policy-analytisk apparatus eller påtage sig at videreudvikle metodologien ud fra ens egen undersøgelsesinteresse.

Uden redskaber til at analysere en policys liv i andre kontekster end den politiske kan man spørge, hvorfor det er vigtigt at lave en analyse af problemrepræsentationer. Her bliver det relevant at vende tilbage til en af artiklens indledende pointer i relation til studerendes brug af WPR-tilgangen, nemlig formuleringen af en forskningsinteresse. Som læser har jeg brug for at vide, hvorfor det er væsentligt at forstå en policys problemrepræsentationer. Eller endnu bedre: Hvad er det for et problem eller paradoks, som vi skal vide mere om, hvor en analyse af problemrepræsentationer kan udgøre en del af svaret?

Afsluttende diskussion

Siden (eller parallelt med) Bacchis udvikling af WPR-metoden har forskerne Webb & Gulson set tegn til at der kunne tilføjes yderligere et policy-analytisk paradigme (Policy Scientificity 3.0) til de to, som jeg præsenterede i artiklens introduktion: Et paradigme som kombinerer interdisciplinære tilgange, disruptive metodologier, mangfoldige repræsentationsformer og fokus på materialitet (Webb & Gulson, 2015). Min artikel kan læses som et forsøg på at skabe dialog mellem version 2.0 og 3.0, hvor den diffraktive metodologi udgør mit redskab til at

forstyrre den kritiske policy-analytiske tilgang 'What's the problem represented to be?', med henblik på nænsomt at skubbe den i retning af 3.0. Hvad dette forsøg på at sætte WPR-tilgangen i bevægelse kan medføre afhænger af, hvordan tilgangen fremover omsættes i policy-analytiske apparaturer – hvordan policy-analyse *gøres* i fremtiden samt hvad denne gøren gør ved policy.

Den diffraktive læsning af WPR-tilgangen gennem agential-realistiske begreber understreger og forstærker Bacchis forståelse af policy som noget, der strækker sig ud over et enkelt dokument eller en enkelt aftale, og i høj grad også findes i relationerne mellem forskellige policy-områder. Den fremhæver perspektivet om at policy ikke blot tager form af policy-dokumenter, men også af budgetter, statistikker og instrumenter. Og den skubber til Bacchis definition af policy som noget, der er lokaliseret på steder, hvor beslutningstagende policy-aktører formulerer og beslutter policy.

Man kunne gå endnu længere i retning af at skubbe til WPR-tilgangen. Jeg spørger eksempelvis mig selv om det i dag er for forsimplet at anskue samfundets magtstrukturer som nogle, der kun bevæger sig langs en enkelt linje – mellem besluttende politikere og dem der reguleres gennem de vedtagne politikker. Aktuelt oplever jeg diskursive kampe og forskydelser som langt mere påtrængende end vel-etablerede diskursive selvfølgeligheder. Og for at få blik for disse kampe, er vi måske nødt til at tænke samspillet mellem politikere, offentlige institutioner, professionsgrupper og borgergrupper som forældre, lærere og studerende, og ikke mindst medierne og de mystiske hære af internettrolde som en multiplisitet af magtlinjer. Som jeg ser det, er det eksempelvis ikke længere indlysende, at den politiske diskurs er den mest indflydelsesrige i vores samfund – eller at der findes én bestemt selvfølgelighed; en social bevægelse af lærere som svarer politikerne tilbage med opkast-smileys på Facebook udgør en aktuel form for magtfuld moddiskurs, som problematiserer politikerne og deres politik. Måske er moddiskursen ved at blive mere magtfuld end den officielle diskurs. Dermed kan Bacchis grundtanke om at afsløre de inklusions- og eksklusionsmekanismer, som er indbygget i policy måske karakteriseres som lige rigeligt mono-perspektivisk.

I forlængelse heraf spørger jeg mig selv, om det i dag er meningsfuldt at udarbejde en policy-analyse, hvor vi karakteriserer og kritiserer policy og de bagvedliggende antagelser, uden at forholde os til vores

egen position i en sådan multiplicitet af magtlinjer. En etiko-onto-epistemologisk vinkel på dette rejser spørgsmålet om, hvilken magt vi selv er med til at udøve, når vi laver policy-analyser, og hvordan de performative effekter af vores analytiske handler spiller ind i multipliciteten af magtlinjer. Og et post-kolonialt-inspireret underspørgsmål kunne her være, hvad der giver den gennemsnitlige studerende eller forsker ret til at forholde sig til, hvad en uddannelsesparathedsvurdering eksempelvis gør ved dem, som umiddelbart fremstår som de undertrykte i sådan en vurdering, uden at spørge dem.

Der er med andre ord rum for fortsat dialog og videreudvikling. Med denne artikel har jeg taget nogle første skridt, i håbet om at jeg dermed har inspireret til en fortløbende dialog om WPR-tilgangen, som både kan udspille sig i artikler som denne og i de eksamensopgaver, jeg skal læse i fremtiden.

Referencer

- Andersen, H. L., & Bager, L. T. (2012). Alignment - mål og motivation i uddannelse. In H. L. Andersen & J. C. Jacobsen (Eds.), *Uddannelseskoalitet i en globaliseret verden : videnskøkonomiens indtog i de videregående uddannelser* (1. udgave ed., pp. 226). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Archibald, T. (2020). What's the Problem Represented to Be? Problem Definition Critique as a Tool for Evaluative Thinking. *The American journal of evaluation*, 41(1), 6-19. doi:10.1177/1098214018824043
- Bacchi, C. (2009). *Analysing policy : what's the problem represented to be?* Frenchs Forest, NSW: Pearson Australia.
- Bacchi, C. (2017). Policies as Gendering Practices: Re-Viewing Categorical Distinctions. *Journal of women, politics & policy*, 38(1), 20-41. doi:10.1080/1554477X.2016.1198207
- Bacchi, C., & Goodwin, S. (2016). *Poststructural Policy Analysis: A Guide to Practice*. New York: Palgrave Macmillan US.
- Ball, S. J., Maguire, M., & Braun, A. (2012). *How schools do policy policy enactments in secondary schools*. Abingdon, Oxon :: Routledge.
- Barad, K. (2003). Posthumanist Performativity: Toward an Understanding of How Matter Comes to Matter. *Signs*, 28(3), 801-831. doi:10.1086/345321
- Barad, K. (2007). *Meeting the universe halfway : quantum physics and the entanglement of matter and meaning*. Durham: Duke University Press.
- Barad, K. (2011). Nature's Queer Performativity. *Qui Parle: Critical Humanities and Social Sciences*, 19(2), 121-158. doi:10.5250/quiparle.19.2.0121
- Barad, K. (2014). Diffracting Diffraction: Cutting Together-Apart. *Parallax*, 20(3), 168-187. doi:10.1080/13534645.2014.927623
- Brøgger, K. (2018). The Performative Power of (Non)human Agency Assemblages of Soft Governance. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 31(5), 353-366. doi:10.1080/09518398.2018.1449985
- Brøgger, K., & Madsen, M. (2021). An affirmative-diffractive re-reading of the policy instrumentation approach through agential realism and the accreditation instrument. *Journal of Education Policy, E-publication ahead of print*. doi:10.1080/02680939.2021.1938239

- Butler, J. (1993). *Bodies that matter : on the discursive limits of "sex"*. New York: Routledge.
- Carusi, F. T., Rawlins, P., & Ashton, K. (2018). The ontological politics of evidence and policy enablement. *Journal of Education Policy*, 33(3), 343-360. doi:10.1080/02680939.2017.1376118
- Cort, P., & Larson, A. (2015). The non-shock of PIAAC – Tracing the discursive effects of PIAAC in Denmark. *European Educational Research Journal*, 14(6), 531-548. doi:10.1177/1474904115611677
- Cort, P., Mariager-Anderson, K., & Thomsen, R. (2018). Busting the myth of low-skilled workers – destabilizing EU LLL policies through the life stories of Danes in low-skilled jobs. *International journal of lifelong education*, 37(2), 199-215. doi:10.1080/02601370.2017.1404501
- Dixon-Román, E. (2016). Diffractive Possibilities: Cultural Studies and Quantification. *Transforming Anthropology*, 24(2), 157-167. doi:10.1111/traa.12074
- Dixon-Román, E. (2017). *Inheriting possibility : social reproduction and quantification in education*. Minneapolis, Minnesota: University of Minnesota Press.
- Foucault, M. (1988). The Concern for Truth. In L. D. Kritzman (Ed.), *Michel Foucault. Politics, philosophy, culture : interviews and other writings 1977-1984*. New York: Routledge.
- Foucault, M., & Gordon, C. (1980). *Power/knowledge : selected interviews and other writings 1972-1977*. Harlow: Longman.
- Haraway, D. (1988). Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. *Feminist Studies*, 14(3), 575-599. doi:10.2307/3178066
- Haraway, D. (1992). The Promises of Monsters: A Regenerative Politics for Inappropriate/d Others. In L. Grossberg, C. Nelson, & P. Treichler (Eds.), *Cultural Studies* (pp. 305-347): Routledge.
- Hvenegård-Lassen, K., & Staunæs, D. (2021). Shooting the Elephant in the (Prayer) Room: Politics of Moods, Racial Hauntologies, and Idiomatic Diffraction. In V. Bozalek, M. Zembylas, S. Motale, & D. Hölscher (Eds.), *Higher Education Hauntologies: Speak with ghosts for a justice-to-come*: Routledge.
- Lascoumes, P., & Le Gales, P. (2007). Introduction: Understanding Public Policy through Its Instruments? From the Nature of Instruments to the Sociology of Public Policy Instrumentation. *Governance*, 20(1), 1-21. doi:10.1111/j.1468-0491.2007.00342.x
- Lingard, B. (2021). Multiple temporalities in critical policy sociology in education. *Critical Studies in Education*, 62(3), 338-353. doi:10.1080/17508487.2021.1895856
- Madsen, M. (2015). Målstyrede universitetsuddannelser og kalkulerende studerende – når midlet spænder ben for målene. *Tidsskrift for Arbejdsliv*, 17(4), 25-39. doi:10.7146/tfa.v17i4.109004
- Mufic, J., & Fejes, A. (2020). 'Lack of quality' in Swedish adult education: a policy study. *Journal of Education Policy*, 1-16. doi:10.1080/02680939.2020.1817567
- Raffnsøe, S., Staunæs, D., & Bank, M. (2022). Affirmative critique. *Ephemera*, 22(3).
- Staunæs, D. (2016). Notes on inventive methodologies and affirmative critiques of an affective edu-future. *Research in Education (Manchester)*, 96(1), 62-70. doi:10.1177/0034523716664580
- Thiele, K. (2014). Ethos of Diffraction: New Paradigms for a (Post)humanist Ethics. *Parallax (Leeds, England)*, 20(3), 202-216. doi:10.1080/13534645.2014.927627
- Webb, P. T., & Gulson, K. N. (2015). Policy scientificity 3.0: theory and policy analysis in-and-for this world and other-worlds. *Critical Studies in Education*, 56(1), 161-174. doi:10.1080/17508487.2014.949812
- Weick, K. E. (1995). *Sensemaking in organizations*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Whitburn, B., Moss, J., & O'Mara, J. (2017). The policy problem: the National Disability Insurance Scheme (NDIS) and implications for access to education. *Journal of Education Policy*, 32(4), 467-479. doi:10.1080/02680939.2017.1280185

English Abstract

As a policy science discipline, policy analysis has developed over recent decades from focusing on optimizing policy interventions to focusing on understanding the rationalities underlying the construction of specific policy-interventions. The methodology proposed by Carol Bacchi, called “What’s the problem represented to be?” (or the WPR approach), constitutes a popular and important contribution in this development, also for students. While the WPR approach appears to be easily applicable for students due to its specific methodological instructions, this paper analyzes a recurring problem of students

applying the approach in a methodologically driven questions-and-answers format by reading the contemporary educational context affirmatively-diffractively through key concepts from Agential Realism. It further reads the approach itself diffractively through these concepts in order to demonstrate how many aspects of the approach can be elaborated and up for discussion. The paper thus seeks to engage students (and others) in thinking through how they apply the WPR approach and what can be done with it.

